

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	2
2	Werkwijze.....	3
2.1	Gebiedsbescherming.....	3
2.2	Soortbescherming	3
3	Gebiedsbeschrijving en voorgenomen ingreep.....	4
3.1	Beschrijving van het plangebied.....	4
3.2	Voorgenomen ingreep.....	5
4	Resultaten	6
4.1	Natuurbeschermingswet.....	6
4.1.1	Natura 2000	6
4.1.2	Beschermd Natuurmonument	7
4.1.3	Vergunning	7
4.2	Streekplan (2005).....	7
4.2.1	Ecologische Hoofdstructuur	7
4.2.2	Weidevogel- en ganzengebied.....	8
4.3	Flora- en faunawet	9
4.3.1	Planten	9
4.3.2	Vogels.....	9
4.3.3	Zoogdieren.....	10
4.3.4	Reptielen, amfibieën en vissen	11
4.3.5	Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden.....	11
4.4	Nader onderzoek en ontheffing.....	11
5	Conclusie en aanbevelingen.....	13

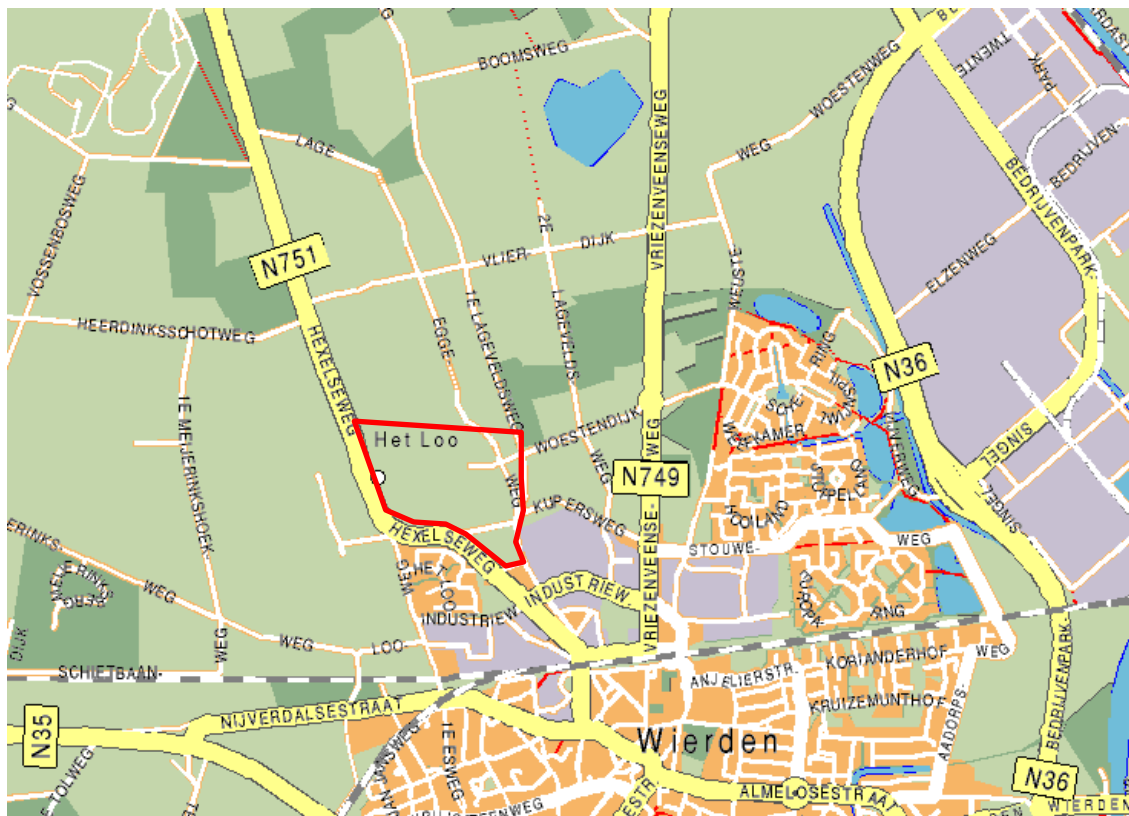
Bijlage 1: Toekomstige situatie 2005
Bijlage 2: Concentraties verzurende stoffen

1 Inleiding

De natuur in Nederland wordt beschermd vanuit twee invalshoeken: bescherming van gebieden en bescherming van soorten. De gebiedsbescherming is geregeld via de Natuurbeschermingswet (Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten) en het Streekplan (o.a. Ecologische Hoofdstructuur (EHS), weidevogel- en ganzenbeschermingsgebieden). De soortbescherming is geregeld door middel van de Flora- en faunawet.

De verschillende natuurwetgevingen in Nederland hebben als belangrijkste component het zorgplichtbeginsel, dat van elke initiatiefnemer verlangt dat hij zich vooraf op de hoogte stelt van eventuele schadelijke effecten op voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Gemeente Wierden is voornemens om ten noorden van Wierden het woningbouwproject Zenderink te realiseren. Voor de realisatie van dit plan moet het bestemmingsplan gewijzigd worden, waarvoor een natuuronderzoek vereist is. Gemeente Wierden heeft Grontmij Nederland bv gevraagd om in beeld te brengen welke belemmeringen en consequenties er vanuit de natuurwetgeving van toepassing zijn, zodat met de nadere uitwerking van het plan hier rekening mee gehouden kan worden.

Figuur 1: ligging van het plangebied (rood omkaderd)

2 Werkwijze

2.1 Gebiedsbescherming

De ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet en Streekplan wordt bepaald. Afhankelijk van het beïnvloedingsgebied van het woningbouwplan wat betreft verstoring en verspreiding van verzurende stoffen e.d. worden de effecten op deze beschermde gebieden globaal bepaald. Tevens wordt bekeken of deze effecten in strijd zijn met de wetgeving of het beleid.

2.2 Soortbescherming

Er zijn twee veldbezoeken door een ecoloog op 23 april en 29 juni 2007 aan het plangebied gebracht om een inschatting te maken of beschermde soorten van tabel 2 en 3 Flora- en faunawet in en in de omgeving van het plangebied verwacht mogen worden op basis van habitatinschatting. Deze inschatting wordt verder aangevuld met bestaande verspreidingsgegevens van de diverse atlanten, Natuurloket en lokale kenners van bijvoorbeeld de kerkuilenwerkgroep en KN-NV.

De effecten op individuele soorten kan nog niet gegeven worden omdat de exacte inrichting van het plangebied nog niet bekend is. Wel wordt aangegeven waar rekening mee gehouden moet worden bij het verdere ontwerp en welke vervolgonderzoeken noodzakelijk zijn.

3 Gebiedsbeschrijving en voorgenomen ingreep

3.1 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied is gelegen ten noorden van Wierden, tussen de Hexelse weg (N751) in het westen, de Eerste Lage Veldsweg in het oosten en de hoogspanningsleiding in het noorden. Op dit moment wordt het plangebied gekenmerkt door een kleinschalig landschap met lijnvormige elementen als eikenlanen langs de Lage Eggeweg en 1^e Lage veldsweg. Verder heeft het terrein een behoorlijk reliëf.

Het plangebied bestaat uit landbouwgronden als weilanden en (maïs)akkers. Verder is er aan de randen verspreide bebouwing aanwezig in de vorm van (karakteristieke) boerderijen en woonhuizen. Er lopen verschillende watergangen door het plangebied maar ten tijde van de veldbezoeken waren deze niet watervoerend.

© 2006 - Skyline Software Systems, Inc. TerraDesk
Figuur 2: Ligging van het plangebied (bron:www.terradesk.nl)

3.2 Voorgenomen ingreep

Het totale plangebied bedraagt ruim 30 ha (incl. bestaande bebouwing en erven) en ruim 21 ha zonder bestaande bebouwing en erven. Binnen het plangebied wil de gemeente woningbouw realiseren. De aard en omvang van deze woningbouw is nog niet duidelijk. Op basis van allerlei vooronderzoeken die worden uitgevoerd en waar dit onderzoek deel vanuit maakt, zal het ontwerp gemaakt worden. Dit onderzoek zal dan ook met name de kansen en knelpunten die vanuit natuur van toepassing zijn in beeld brengen.

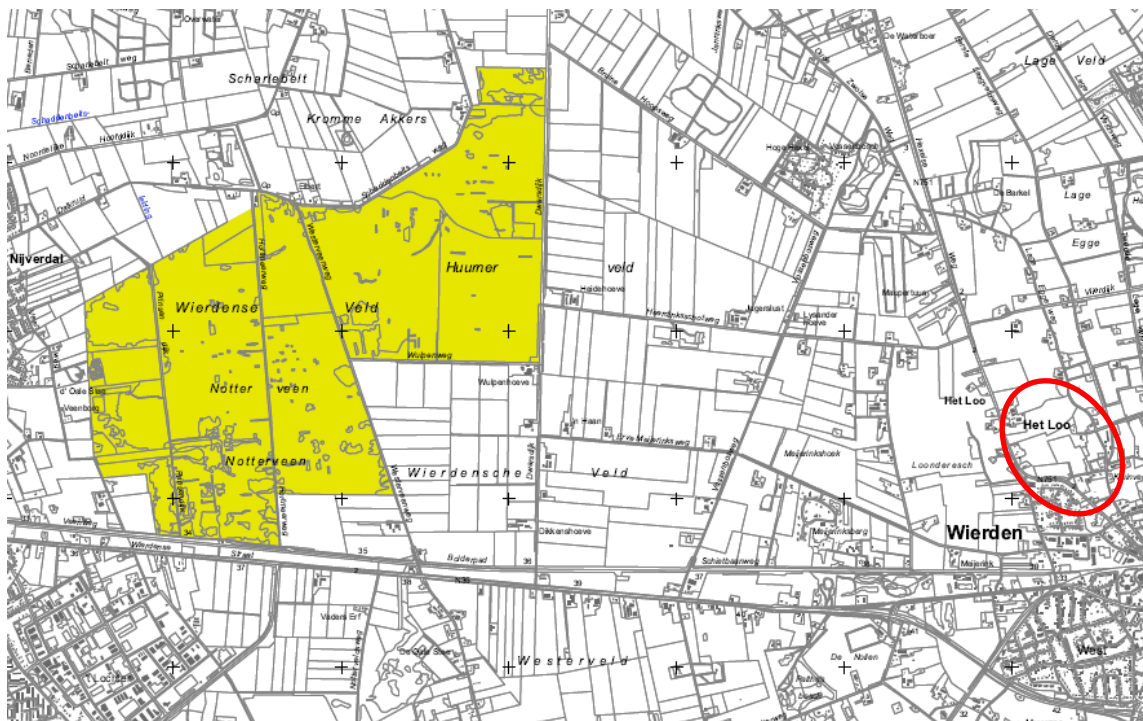
4 Resultaten

4.1 Natuurbeschermingswet

Op 1 oktober 2005 is de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden en heeft als doel het beschermen en instandhouden van bijzondere gebieden (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten) in Nederland. Projecten of handelingen die negatieve effecten op deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn verboden. Ook activiteiten buiten de beschermde gebieden kunnen verboden zijn, indien deze negatieve effecten veroorzaken (externe werking). Bij negatieve effecten is het nodig een vergunning aan te vragen op basis van een verslechterings- en verstoringstoets. Het uitvoeren van een passende beoordeling (uitgebreide effectenstudie, alternatievenonderzoek en onderbouwing dwingende redenen van groot openbaar belang) is noodzakelijk wanneer de negatieve effecten (mogelijk) significant zijn.

4.1.1 Natura 2000

De Natura 2000-gebieden bestaan uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. De Vogelrichtlijngebieden zijn aangewezen voor de bescherming van bepaalde vogelsoorten (kwalificerende soorten). Kwalificerende soorten zijn soorten waarvan geregeld meer dan 1% van de biogeografische populatie in het gebied verblijft of waarvoor het gebied tot de vijf belangrijkste gebieden in Nederland behoort. De Habitatrichtlijngebieden zijn aangemeld voor het beschermen van habitattypen (natuurtypen) waarvoor Europa op wereldschaal een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. Samen vormen deze gebieden het Europese Natura 2000-netwerk.

Figuur 3: ligging van het plangebied (rode cirkel) ten opzichte van Natura 2000-gebied (Habitatrichtlijngebied) Wierdense Veld (bron: www.minlnv.nl)

Het plangebied is niet gelegen binnen Natura 2000-gebied (zie figuur 3). Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is het Wierdense Veld, gelegen op ca 3 kilometer afstand van het plangebied. Het Wierdense Veld is aangewezen als beschermd gebied vanwege het voorkomen van:

- Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*;
- Droge Europese heide;
- Aangetast hoogveen waar regeneratie mogelijk is.

De instandhoudingsdoelstelling voor deze drie habitattypen luidt: behoud van oppervlak maar verbetering van de kwaliteit.

Wat betreft externe werking zijn negatieve effecten, die vanuit de voorgenomen woningbouw op de instandhoudingsdoelen van het Wierdense Veld invloed hebben, uit te sluiten. Effecten als vernietiging, versnippering, verdroging, verontreiniging die de kwaliteit van het habitat zouden kunnen aantasten, zijn over deze grote afstand uit te sluiten. Eveneens verstoring zal over deze afstand geen rol spelen. Daar speelt ook mee dat de habitattypen niet gevoelig zijn voor verstoring door geluid en/of licht. Extra menselijke activiteit vanuit de nieuwe woonwijk naar het beschemde gebied wordt beperkt geacht omdat het gebied buiten de 1,5 km zone is gelegen wat als standaard ‘rondje met de hond’ wordt gehanteerd. Verder is het gebied alleen toegankelijk op de paden zodat aantasting van de habitattypen door betreding niet aan de orde is.

De woningbouwlocatie zal extra verkeersbewegingen veroorzaken. De mogelijke extra uitstoot van verzurende stoffen als NO₂ en SO₂ zijn doorgerekend voor wat betreft schadelijke effecten op het Wierdense Veld. In bijlage 2 zijn de concentraties voor de autonome situatie en situatie met plan weergegeven. Hierin is te zien dat de concentraties niet toenemen en er dus geen sprake is van externe werking als gevolg van verzuring door toenemend verkeer.

4.1.2 Beschermd Natuurmonument

Voor Beschermd Natuurmonumenten die buiten de Natura 2000-gebieden liggen, geldt dat handelingen in of rondom Beschermd Natuurmonumenten die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of die het Beschermd Natuurmonument ontsieren, zijn verboden, tenzij hiervoor een vergunning is verkregen.

Het beschermingsregime van de gebieden die nu binnen Natura 2000-gebieden liggen, treedt terug. De natuurwaarden waarvoor deze gebieden waren aangewezen, worden opgenomen in de doelstellingen voor instandhouding van het betreffende Natura 2000-gebied.

Het dichtstbijzijnde Beschermd Natuurmonument zijn enkele heideterreinen van Twickel waarvan de dichtstbijzijnde is gelegen nabij Borne op meer dan 10 kilometer afstand. Het plangebied heeft geen negatief effect op deze Beschermd Natuurmonumenten vanwege de grote afstand.

4.1.3 Vergunning

Door het ontbreken van effecten op beschermde gebieden is nader onderzoek en het aanvragen van een Natuurbeschermingswetvergunning niet nodig.

4.2 Streekplan (2005)

In het streekplan wordt aangegeven hoe om te gaan met onder andere de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzen- en weidevogelbeschermingsgebied. Hieronder worden deze gebieden verder beschreven.

4.2.1 Ecologische Hoofdstructuur

De EHS bestaat in Overijssel uit bestaande en nieuwe natuurgebieden, zoekgebieden beheersgebied, bestaande beheersgebieden en verbindingszones die belangrijke gebieden met elkaar verbinden. Binnen of nabij de EHS geldt in principe de “nee, tenzij” –benadering. Dit houdt in dat bestemmingswijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van

het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

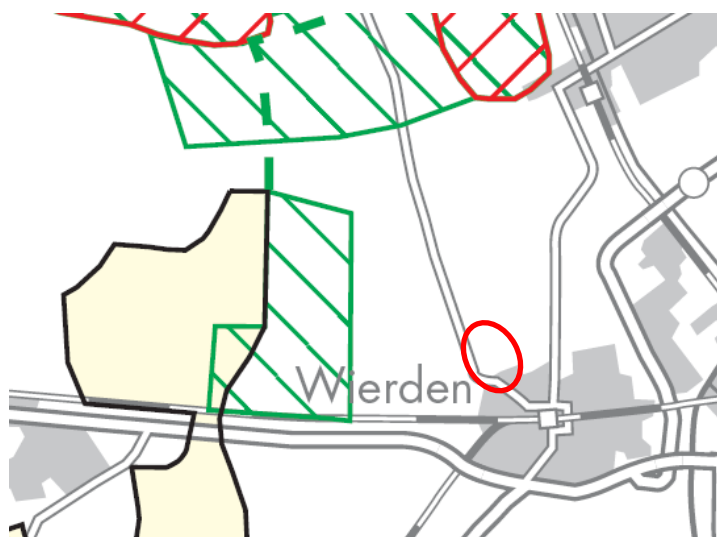
Het plangebied is niet gelegen binnen de EHS (zie figuur 4). De afstand tot het dichtstbijzijnde EHS gebied is ongeveer 1 kilometer. De bosgebieden rondom het hippisch centrum en de Meijerinksberg zijn aangewezen als bestaand natuurgebied. Fysieke aantasting van deze gebieden is niet aan de orde en ook verstoring zal over een afstand van een kilometer niet aan de orde zijn. Daarnaast vindt in de betreffende EHS reeds een behoorlijke mate van verstoring door menselijke activiteit plaats.

Figuur 4: ligging plangebied (rode cirkel) ten opzichte van de EHS; donker groen: bestaande natuur; licht groen: nieuwe natuur en geel: beheersgebied (bron: www.overijssel.nl)

4.2.2 Weidevogel- en ganzengebied

Provincie Overijssel neemt een bijzondere verantwoordelijkheid voor een aantal weidevogel- en ganzenbeschermingsgebieden buiten de EHS. Hierop is toegespitst beleid van toepassing, dat inhoudt dat doorsnijding, aantasting van rust en openheid, verlaging van het waterpeil en verstoring niet is toegestaan.

De weidegronden ten oosten van het Wierdense veld zijn aangewezen als ganzengebied en/of gebied voor andere wintergasten (zie figuur 5). Dit is op ca 2 kilometer afstand. Over deze afstand treedt geen verstoring op vanuit het plangebied. Aantasting van dit gebied is dus niet aan de orde.

Figuur 5: ligging van het plangebied (rode cirkel) ten opzichte van ganzen- en weidevogelgebieden.

4.3 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is sinds 1 april 2002 van kracht. In deze wet zijn (nagenoeg) alle van nature in het wild voorkomende amfibieën, zoogdieren en vogels beschermd. Daarnaast zijn er selectieve lijsten van beschermde planten, vissen, vlinders en ongewervelde dieren. De beschermde soorten en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet opzettelijk worden verstoord of vernietigd. Indien dit onvermijdelijk is, dient ontheffing te worden aangevraagd. Vrijstelling of ontheffing kan slechts worden verleend “wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat en indien geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort”. In principe dienen bij verstoring mitigerende dan wel compenserende maatregelen te worden genomen. Sinds 23 februari 2005 is de Flora- en faunawet gewijzigd. De beschermde soorten zijn nu verdeeld in drie tabellen:

1. Algemene soorten

Wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling. Er hoeft voor ontwikkelingen geen ontheffing aangevraagd te worden;

2. Overige soorten

Wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling, mits wordt gewerkt volgens een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Is er geen gedragscode dan moet ontheffing aangevraagd worden, deze valt onder de lichte toets (geen aantasting van de duurzame instandhouding van de soort);

3. Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn en bijlage 1 AMvB

Voor deze soorten moet wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing aangevraagd worden. De ontheffingsaanvraag valt onder de zware toets, hetgeen inhoudt dat:

- er sprake is van een bij de wet genoemd belang;
- er geen alternatief is;
- en geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Verstoring van nestelende/broedende vogels en vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels is niet toegestaan. Daarom dienen verstorende werkzaamheden altijd buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. De bescherming van vogels valt onder tabel 3.

4.3.1 Planten

Het plangebied bestaat uit agrarisch gebied waar een natuurlijke ontwikkeling van de vegetatie niet mogelijk is. Beschermde planten in dergelijke gebieden zijn te verwachten langs watergangen en in bermen. De watergangen in het plangebied hebben geen natuurlijke oevers en waren ten tijde van het veldbezoek niet watervoerend. De bermen zijn ruig begroeid met brandnetel, braam e.d. Beschermde soorten van tabel 2/3 zijn niet aangetroffen en worden ook gezien de aanwezige habitats niet verwacht.

4.3.2 Vogels

Broedvogels zijn met name te verwachten in de opgaande begroeiing en de bomen. Verder broeden er o.a. boerenwaluwen bij verschillende gebouwen in het plangebied. Verstoring van broedende/nestelende vogels is niet toegestaan en hiervoor kan geen ontheffing worden aangevraagd. De verstorende werkzaamheden (met name verwijdering van de beplanting en sloop gebouwen) dienen daarom te starten voor het broedseizoen, zodat geen nestelende/ broedende vogels verstoord worden. Is dit niet mogelijk dan dient vlak voor uitvoering van de werkzaamheden door een ter zake kundige gecontroleerd te worden of broedvogels in het plangebied aanwezig zijn. In dat geval dienen de werkzaamheden zo te worden uitgevoerd dat verstoring niet aan de orde is (deel van de beplanting laten staan). Tevens is het mogelijk om voor het broedseizoen het plangebied ongeschikt te maken voor broedvogels (verwijderen van beplanting), zodat deze tijdens de uitvoeringsperiode niet aanwezig zijn.

Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels als boombewonende roofvogelhorsten en spechtenholten zijn niet waargenomen. Wel is bekend dat een kerkuil broedt in een schuur aan de Hexelse weg 48 en dat een steenuil (in 2005) een territorium heeft in het plangebied en waarschijnlijk

broedt nabij Lage Eggeweg 7/8 (bron: steenuilenwerkgroep Wierden). De nesten van deze vogels zijn jaarrond beschermd wat inhoudt dat deze zonder ontheffing niet verwijderd mogen worden. Tevens mag de omgeving van deze nesten niet zodanig veranderen dat de uilen er niet meer kunnen foerageren en hierdoor hun vaste rust- en verblijfplaats verlaten. Hier zal met de inrichting van het plan rekening mee gehouden moeten worden.

Figuur 6: broedlocatie steenuil (rood) en kerkuil (blauw)

4.3.3 Zoogdieren

In het plangebied zijn alleen algemene zoogdieren te verwachten, zoals mol en veldmuis. Wel zal het plangebied gebruikt worden als foerageergebied voor vleermuizen en mogelijk vormen de bomenrijen langs de wegen vaste trekroutes. Vleermuizen zijn streng beschermd in tabel 3 van de Flora- en faunawet. De lijnvormige elementen moeten behouden blijven (ook vanuit landschappelijk oogpunt) en zonodig versterkt worden. Tevens moet met de verlichting rekening worden gehouden met het mogelijke gebruik van de route door vleermuizen. Negatieve effecten op vleermuizen zijn daarmee niet aan de orde. Indien inpassing van de lijnvormige elementen niet mogelijk is, dient nader onderzoek naar het gebruik van deze elementen door vleermuizen plaats te vinden. Indien het inderdaad een vaste trekroute betreft moet voor aantasting hiervan een ontheffing worden aangevraagd en geldt een compensatieplicht.

Gebouwen herbergen vaak vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Indien gebouwen gesloopt worden is nader onderzoek nodig naar het voorkomen van vleermuizen. Indien kolonies worden aangetroffen dient met de periode en wijze van uitvoering hier rekening mee gehouden te worden en dient een ontheffing te worden aangevraagd. Kolonieplaatsen zijn compensatieplichtig.

Figuur 7: Lijnvormige elementen die van belang kunnen zijn voor vleermuizen.
Onderbroken streep zou versterkt kunnen worden

4.3.4 Reptielen, amfibieën en vissen

De watergangen in het plangebied waren ten tijde van de veldbezoeken niet watervoerend. Daarmee is het voorkomen van vissen uitgesloten. Ook voor amfibieën is het plangebied dan minder geschikt en zullen hooguit soorten als gewone pad aangetroffen kunnen worden. Deze soort leeft het grootste deel van het jaar buiten het water en kan relatief grote afstanden afleggen. Beschermde soorten van tabel 2/3 worden gezien de verspreiding in Nederland en de aanwezige habitats niet verwacht. Ook voor reptielen is het plangebied niet geschikt, vanwege het ontbreken van een geschikte habitat en kijkend naar de verspreiding van reptielen binnen Nederland.

4.3.5 Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

Beschermde vlinders zijn in het plangebied niet te verwachten. Het habitat voor een groot deel van de beschermde vlinders betreft heide- en veengebieden of komen alleen in Zuid-Limburg voor. Beschermde libellen zijn eveneens niet te verwachten omdat de oevers hiervoor geen geschikte habitat bieden. Wel is langs de 1^e Lageveldsweg een nest aangetroffen van de rode bosmier. Deze soort staat in tabel 1 van de Flora- en faunawet zodat een ontheffing voor ruimtelijke ontwikkelingen niet nodig is. Wel wordt aanbevolen om het nest te behouden.

4.4 Nader onderzoek en ontheffing

Twee soortgroepen verdienen bij nader ontwerp van het plangebied de aandacht. Het betreffen vleermuizen en de kerkuil en steenuil. Als gebouwen gesloopt moeten worden en/of de lijnvormige elementen langs de wegen zijn niet te behouden dan moet nader onderzoek uitwijzen of dit schadelijk effect heeft voor vleermuizen.

Verder is er sprake van dat de kerkuil en steenuil in het plangebied broeden en daar dan ook foerageren. De nesten van deze uilen zijn jaarrond beschermd en voor verwijdering daarvan moet een ontheffing aangevraagd worden. Tevens mag de omgeving van de nesten niet zodanig

veranderen dat de uilen deze nesten verlaten. Hier zal met de verdere uitwerking van het plan rekening mee gehouden moeten worden. Nader onderzoek of het nesten betreffen die jaarlijks gebruikt worden of dat het incidentele broedgevallen zijn, wordt aanbevolen.

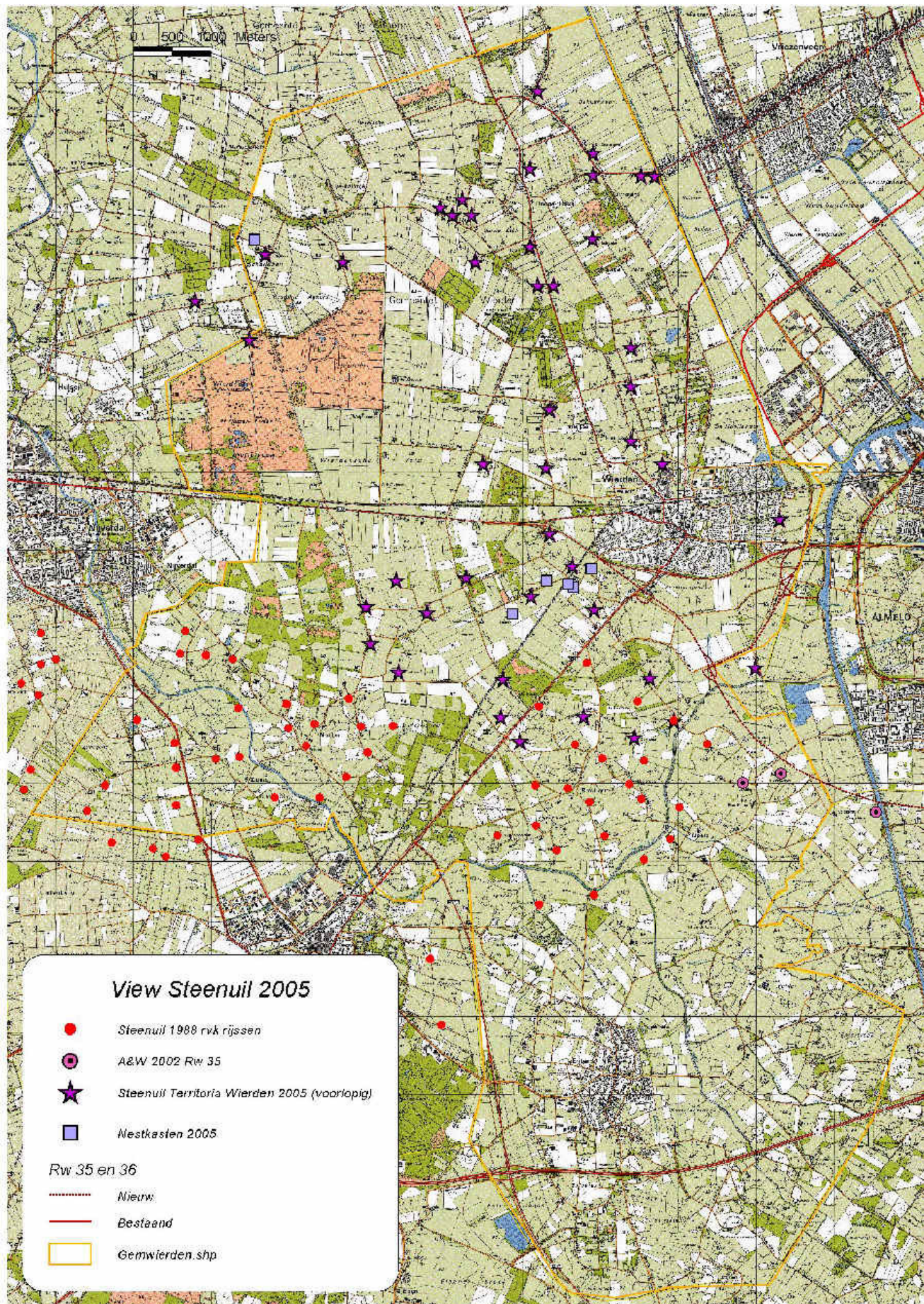
5 Conclusie en aanbevelingen

- Het plangebied ligt niet in of in de directe omgeving van beschermd gebied in het kader van de Natuurbeschermingswet (Natura 2000-gebied en Beschermd Natuurmonument) en heeft daarom geen negatief effect op deze gebieden. Nader onderzoek of het aanvragen van een vergunning is niet nodig.
- Het plangebied ligt niet binnen en heeft geen negatief effect op beschermde gebieden in het kader van het Streekplan (EHS, weidevogel- en ganzengebied). Nader onderzoek is niet nodig.
- Voor de verdere uitvoering van het plan zijn vleermuizen, kerkuil en steenuil soorten waar rekening mee gehouden moet worden. Lijnvormige beplanting langs de wegen en broedplaats van de uilen dienen zoveel mogelijk behouden te blijven. Verder moet bij de nadere uitwerking van het plan rekening worden gehouden met voldoende foerageergebied voor deze soorten. Indien dit niet mogelijk is moet een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet aangevraagd worden en is nader onderzoek noodzakelijk.

Bijlage 1

Toekomstige situatie 2005

(bron: steenuilenwerkgroep Hoge Hexel – Wierden)

Bijlage 2

Concentraties verzurende stoffen

